

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Hage, Edvard Philip Hother.; [af Edvard Philip Hother Hage].
Titel Title:	<u>Christopher Friedenreich Hage</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno, 1851
Fysiske størrelse Physical extent:	12 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KGL. BIBLIOTEK

44,-5,-8°

Christopher Friedenreich Hage.

1851.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021371638

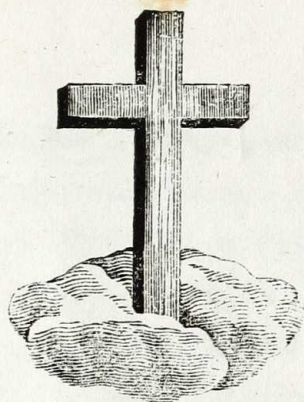

J. Fouquieres

pro. H. Sage

44. - 5r - 8°

Christopher Friedenreich Hage.

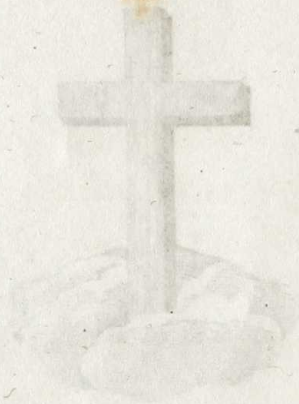
(Aftryk af Selmers nekrologiske Samlinger 2. Bd.)

Kjöbenhavn.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1851.

Christoph Friedreich Haag.

(Christoph Friedreich Haags Sammlungen 2. Bd.)

1881

Christopher Friedenreich Hage var födt d. 27de Juni 1759. Hans Forældre vare: Faderen Kjöbmand i Stege Johannes Jensen Hage, födt 1715, död 1791; viet d. 20de Oktb. 1747 til Moderen Bolette Margrethe Friedenreich (f. 1729 d. 1805). Faderens Forfædre udvandrede fra Holland, sandsynligvis midt i det 16de Aarhundrede paa Grund af religiöse Forfølgelser. Deres Familienavn var oprindelig Tesch, et i Nederlandene endnu bekjendt Navn; efter Byen Haag er Navnet Hage vistnok optaget. En af dem havde, ifølge et Skjøde, været Landsdommer paa Möen 1605, en anden, Jens Jensen Hage, Byfoged i Stege, hvilket ogsaa oplyses ved et Skjøde af 1665. Handelsböger udvise, at Forfædrene i 1660 dreve Handel i Stege. Moderens Fader var Provst Johannes Friedenreich i Stege, tidligere Slotspræst i Fredensborg, gift med Marie Goische. Han nedstammede fra en Dansk, der som General i österrigsk Tjeneste Aar 1529 blev adlet under Navnet Friedenreich paa Grund af Fortjenester i Kampen mod Tyrkerne, sandsynligvis under Viens Belejring i 1529, og hans væsentlige Andel i en Fredslutning, hvorefter Navnet Friedim-Reiche blev givet ham.

Hage havde 15 Söskende, der nu alle ere döde. Han var den 6te i Alder, men overlevede dem Alle. Den sidstlevende Söster, Bolette Kathrine Hage, Enke efter Distriktslæge Mackeprang, döde i 1846 93 Aar gammel. En af Brödrene, Jens Friedenreich Hage, Grosserer og Justitsraad, hvis Enke endnu lever i Köbenhavn, döde i 1831 ogsaa i en høj Alder.

Faderen var en alvorlig, streng, næsten haard Mand. Han ansaae det ikke nödvendigt, at Börnene lærte mere end han selv havde lært, og han fordrede, at de tidlig skulde arbejde for deres Bröd. Moderen var en alvorlig, men mild, höjst elskelig Karakter; hun udmærkede sig lige meget ved aandelig og legemlig Skjönhed; Sönnen, der her omtales, mindedes hende til det sidste Öjeblik med barnlig Kjærlighed og sönlig Taknemmelighed; han mindedes mangfoldige af hendes Ord, der udmærkede sig ved en sjelden Simpelhed og Höjhed.

Ifölge Faderens Anskuelse af Livet lærte Hage ikke meget under sin Opväkst. Han maatte nöjes med den tarvelige Undervisning Hjemmets Skoler fremböde; i et Par Aar var han i Farum hos en beslægtet Præst, for at undervises. Han kom tilbage til Stege for at konfirmeres. Fra sin Konfirmationstid udhævede han oftere, som et Bevis for den Forskjel der var paa den nuværende og ældre Tid: at han var Nr. 2 paa Kirkegulvet, afdöde Gehejmeraad Mösting Nr. 1; den sidste kunde som Adelsmand ikke blandes med de Borgerlige, saa at der blev gjort en passende Afstand paa Kirkegulvet mellem ham og Hage. Efter Konfirmationen begyndte Hage at bistaae Faderen ved Handelen. Han arbejdede dygtigt, ufortrödent og uden Bram. Da han havde lagt en Ubedydelighed tilside, bad han en af sine Brödre, der rejste i Handelsanliggender til Bergen, om at tage nogle Smaavarer med for sig; men da Broderen havde været uheldig med egne Spekulationer, gik den unge Handelsmands förste Forsending med i Löbet; han sagde, at dette lille Uheld havde gjort ham mere ondt end store Tab senere. Efter at have lagt en lille Sum tilside ved sin Utrættelighed og Sparsommelighed, önskede han at rejse til Lybek for at lære Handelen i det Större; men Faderen mente, at han kunde lære nok hjemme og afholdt ham fra Rejsen. Han anlagde i 1781 et Brænderi i Forening med Broderen Johannes Hage. Derved tjente han ikke ubetydeligt, men i nogen Tid gik den störste Fortjeneste, efter hvad han har fortalt, til Tallotteriet, hvori han mente at skulle forsöge sin Lykke. Paa engang be-

sluttede han dog, ikke oftere at spille i Lotteriet. Men neppe havde han fattet sin Beslutning, förend han en Nat, under et Ophold i Kjöbenhavn, drömte 5 Tal. Med en Femrigsdalerseddell gik han til en Lottokollektör; men efter allerede at have rört Dörens Klinke, vendte han om. Han var ret tilfreds over at have besejret sin Lidenskab, da han efter Lotteriets Trækning saae, at hans 5 Tal vare komne ud. Han sagde, naar han berörte den Sag, at det dog var godt, at han fik besejret sin Lidenskab, der maaske atter var vaagnet dersom han havde vundet, og han talte altid med stor Uvillie mod Tallotteriet, som i hans Tid bragte saa Mangen til Bettelstaven. I Faderens sidste Aar gik Handelen tilbage for ham, og han havde kun ringe Kredit. Ældre Mænd have fortalt, at det var et almindeligt Ord: „Ja naar Christoffer vil indestaae derfor med sit Ord, da er det godt, saa kan Faderen nok faae Kredit.“

Faderen döde 1791 og efterlod sig en Gjeld paa 5000 Rdlr. Det blev nu Christopher Hages Opgave at tjene det Nödvendige for sin elskede Moder. Hans Redelighed og Stræbsomhed var almindelig bekjendt, saa at det ikke faldt ham vanskeligt at skaffe sig Kredit. Nogle betydelige Uheld, navnlig Tabet af et Skib der havde været i Vestindien, i 1794, satte ham en Del tilbage. Han tabte imidlertid ikke Modet. Han sagde vel neppe dengang, hvad han saa ofte senere i Livet, naar han front böjede sig for Skjæb-
nen og stod de alvorligste Pröver, plejede at sige: „Hvo véd, hvad det er godt for“; men han handlede deri paa samme Maade som i en senere Alder, at han stedse arbejdede stærkere, jo alvorligere Modgangen var, saa at den altid gjorde Udbyttet af hans Dages Værk større.

Under de trange Kaar tænkte han ikke paa at stifte Familie; men Moderen, der var gammel, og önskede förend sin Bortgang at see ham lykkelig, opfordrede ham til at tage sig en Hustru. Vel sagde han: „Hvis Dig saa synes, vil jeg gjöre det, men jeg tager ingen anden end Arnette Just.“ Da Moderen syntes godt om det Valg, og Arnette Intet havde at indvende, var Pagten, der

blev saa rig paa Glæde for Hage, snart stiftet. Arnette Christiane Just var en Datter af Ivar Dam Just, Præst i Vammen i Jylland, og Ingeborg Kathrine Friedenreich, en yngre Søster af Hages Moder, saa at hun og Hage vare Söskendebörn. Hun var med 6 Söstre og sin Moder, efter Faderens Död, kommet til Stege; Hages Forældre havde hjulpet denne Familie; han selv havde i 1793 overtaget denne Kjærlighedspligt, og han vedblev i en Række af Aar at være Familien den kjærligste Ven og Fader; ogsaa i senere Aar hjalp han dem, der næsten Alle, selv eller ved deres Mænd, tyede til ham om Hjælp. — D. 20de Oktbr. 1796 (49 Aarsdagen efter Forældrene) bleve Christopher Hage og Arnette Just viiede. Han var nu 37 Aar gammel, hans Kone var kun 18 Aar (hun var födt d. 26de Febr. 1778); men Forskjellen i Alder föltes ikke saa stærkt, da hun var en alvorlig, tidlig udviklet Karakter. Moderen boede hos dem til sin Död i 1805.

Under Krigen udvidede Hage sin Handel betydeligt. Han havde et Brænderi, Lysestöberi, Garveri, en betydelig Butikhandel og Kornhandel. Han tjente i den Tid betydelige Summer. Han blev i Aarene 1807—15 udnævnt til Havnekommissær, Forligelseskommissær, Tugthusinspektör, Indkvarteringskommissær og Strandingskommissær. Han forblev i en lang Aarrække paa disse forskjellige Poster. I 1819 opfordrede Sten Bille, der förte vort förste Dampskib Caledonia, ham til at gjöre det dengang usejlbare Ulfshaledyb sejlbart. Hage lod for egen Regning optage betydelige Masser af Sten, og han bidrog væsentligt til at dette ikke uvigtige Löb kunde benyttes. Senere bekostede Admiralitetet de fornödne Arbejder videre udförte. — Under Krigen havde han Leverancen til de Militære paa Möen. Ræder omtaler i sin Krigshistorie (B. 1, S. 187) den Iver Hage udviste i 1807 ved Armeringen af 10de Landværnsbatallion. Han var i Kjöbenhavn da Flaaden bortförtes i 1807. Hans Öje flammede endnu naar han som Olding talte om, at han havde mödt Mænd paa Gaderne der gik til Toldboden for at see Flaaden bortsejle under engelsk Flag.

Ligesom Krigen havde aabnet Velstandskilder, saaledes for-

rykkede Pengeforandringen alle Forholde. Hage fik ved den et Stöd som ikke kunde forvindes. Han tabte betydeligt, idet Andre benyttede sig af Kjendskab til Lovens forskjelligartede Regler for kongelige Obligationer og andre Statspapirer (Sedler), og denne voldsomme og vanskelig forsvarlige Forandring kunde ikke andet end gribe forstyrrende ind i alle Forholde og overlade Tilfældigheden, om de frembragte Resultater vare retfærdige eller ikke. Den Forvirring der længe vedvarede i Pengeforholdene, fuldendte hvad Pengeforandringen i 1813 havde begyndt, og i 1819 maatte Hage opgive sit Bo. Han fik imidlertid afsluttet Akkord og stræbte ufortrødent at erhverve det Nödvendige til en talrig Familie. Hans Hustrus Flid, Huslighed og Sparsommelighed bidrog ikke lidet til at han atter kunde rejse sig; ligesom han i hendes trofaste Kjærlighed fandt den bedste Lön for sin Stræben.

Uagtet han i en lang Aarrække havde stor Möje med at slaae sig igjennem, var han dog ikke blot beredt til at staae Enhver bi der sögte hans Raad, men i Stilhed hjalp han Mangfoldige, der tyede til ham. Hans Hus stod stedse aabent for den Fremmede der besøgte Möen, saa meget mere som Mangelen af en Gjæstgivergaard tidligere havde vænt Folk til at tage ind til „Christopher Hage.“ Enhver tyede gjerne til ham, for at höre hans Mening, da de altid fik et oprigtigt, sundt og bestemt Svar. Han talte til den Rige og Mægtige som til den simple Arbejder; derfor glædede Enhver sig ved at tale med ham. Stille og ydmyg vandrede han sin Gang, og han forlod meget nödig, endog paa kort Tid, sin Virksomhed. Man kunde om ham sige, at „den venstre Haand ikke vidste hvad den höjre gjorde,“ naar han hjalp den Trængende. Ofte naar han en Vinteraften havde spillet sit Parti Kort, som han gjerne gjorde, og var gaaet af med Fordel, var hans Vandring den næste Dag til en Trængende. Mange Fattige fik i en Række af Aar én Gang om Ugen deres varme Mad fra hans Kjøkken, og Mange hjalp han ved et Laan ud af en öjeblikkelig Forlegenhed, om han end selv kunde behöve Pengene i sin Handel. Især var det hans Glæde at være den simple Arbejder til Nytte, hvortil der gaves ham rig

Lejlighed, da han dels ved sin Handel, dels ved Opførelsen af mange Bygninger, som især i de senere Aar var ham en kjær Beskjæftigelse, satte mange Arbejdere i Virksomhed. Selv naar han havde sluttet Akkordarbejde, kunde han dog aldrig see Arbejderen slide, uden at han maatte gjøre ham godt ved nærende Føde. Hans Trang til at give bort var saa stor, at det næsten ikke var ham muligt at beholde hvad der foræredes ham. Han havde kun saare faa personlige Fornödenheder, og han fandt altid, at en Anden bedre end han kunde have Brug for hvad der var givet ham. Naar han blev bedraget eller bestjaalet, glemte han det snart. Han tog gjerne Sligt fra den komiske Side, hvor Forholdene tillode det; han foretrak at forbedre fremfor at styrte i Fordærvelse. En Mand stjal engang et Reb fra ham; da han vidste hvem det var, vandrede han til Manden og forærede ham noget Reb, idet han sagde: „Jeg maa antage, at De trænger til et Reb.“ Manden vidste ikke ret om han kunde modtage Gaven eller ikke, som Hage lod blive i hans Haand og gik bort. En Bonde havde stjaalet noget Beg, som han havde gjemt i sin Hat. Hage straffede ham ved at holde ham op med Tale ved en varm Kakkelovn, og smilende sagde han, da Beget begyndte at smelte: „Lad det nu være godt; stjæl ikke Beg en anden Gang.“ Det syntes næsten at være Hage umuligt længe at bære Nag til en Mand. Han troede, at Enhver maatte kunne bedre sig, om han end havde handlet slet. — Uagtet han aldrig trængte sig frem, men beskedent holdt sig tilbage for langt underordnede Mennesker, gjorde han sig dog uvilkaarligt gjeldende hvor han var, idet hans stille, ædle Optræden virkede paa Andre, og Enhver gjerne hørte hans Ord, skjönt han ikke havde lært Meget i den Forstand hvori dette ialmindelighed tages.

Bönderne satte især stor Pris paa Hages Ord. Det var i mange Aar en almindelig Tro iblandt dem, at han kunde sige igjen, og naar en Forbrydelse var begaaet, vandrede den Skadelidte som oftest til Hage, skjönt denne bestræbte sig for at overbevise dem om deres Vildfarelse. Men Bonden havde ogsaa Grund til at skatte

ham; thi han sparede ikke Ulejlighed for at virke for ham. Ofte saae man ham sidde og pille Sæden ren, for at skaffe Bonden godt Saakorn, og han bidrog meget til at Bonden merglede sin Jord og lærte at lægge Vind paa bedre Korn, ligesom han ofte hjalp Bonden, der var i Forlegenhed, med Laan, og det ikke sjelden uden at der svaredes Rente. Ved Siden heraf arbejdede han med sine Sønner Alfred, og senere Gustav, paa ved Rensemaskiners Indførelse og ved Opførelse af en engelsk Tørreovn at levere bedre Korn, hvoraf en betydelig Del udførtes til England, ligesom han ved Opførelsen af gode rummelige Magasiner blev bedre istand til at behandle Sæden godt.

Skjønt Hage havde betydelige Uheld ogsaa i de senere Aar af sit Liv, gik hans Virksomhed dog i det Hele fremad. Rig kunde han aldrig blive, da hans Karakter ikke tillod ham at opsamle store Kapitaler; han gav til det Sidste meget bort og ved Kautitioner og ved at sætte Flere i Virksomhed satte han ikke ubetydeligt til. Sit milde, menneskekjærlige Sind bevarede han til det sidste Öjeblik. Han syntes at have bestaaet sin Pröve og sluttet Pagt med Evigheden længe för sin Död. Med Glæde sad han paa sine gamle Dage og fortalte til Börn og Venner hvad han havde oplevet, og det gjorde han med en sjelden Klarhed, Sikkerhed og Livfuldhed. Flere Begivenheder han havde oplevet fortalte han saaledes til sin mangeaarige Ven Provst D. Smith, og denne nedskrev dem stundum ordret, og han har udgivet flere af disse Fortællinger i et lille Börneskrift. Hage kunde endnu i det sidste Aar af sit Liv, 90 Aar gammel, erindre og med Troskab og Nøjagtighed gjengive Begivenheder som laae over 60 Aar tilbage i Tiden. Ikke blot herved, men ved at udkaste og udføre Planer og i den yderste Detail beskjæftige sig med Sager der forefaldt, aabenbarede han sin aandelige Friskhed til den allersidste Tid. Han levede i høj Grad regelmæssigt. Det tarveligste Maaltid var ham altid det kjæreste. Midt under Maaltidet plejede han gjerne at rejse sig, for at Ingen skulde vente paa ham der havde Noget at tale med ham om. Hans Sövn var ialmindelighed kort men

sund. Han sov roligt ind fra det Öjeblik han lagde Hovedet til Pudens, og vaagnede sjelden förend han skulde staae op, hvilket hele hans Liv igjennem var meget tidligt.

I Familielivet viste Hage sig som den kjærligske Mand og Fader. Paa hans Födselsdag, som höjtideligholdtes d. 19de Juli, der egentlig var hans Daabsdag, samledes i mange Aar Familien fra alle Kanter om ham som den ærværdige Patriark, Enhver saa gjerne dvælede hos. Skjönt han udstrakte sit kjærlige Sind til Alle, maatte man dog, for at bedömmen ham, see ham i Hjemmet. Han lagde stor Vægt paa, at hans Börn skulde lære Noget, og mente da, at de nok kunde sørge for sig selv. Det blev hans Lod at see 4 Börn (to Döttre og to Sønner) og to Svigerdöttre gaae forud for sig i Graven. Da han ved slig en Lejlighed törede sin fromme Taare, sagde han: „En Engel mere i Himlen vil da modtage os.“ Altid var han den der beroligede og mildnede under Sorgen. Den 20de Oktbr. 1846 höjtideligholdtes hans og Hustrus Guldbryllup, ved hvilken Lejlighed Börn, Börnebörn og Börnebörns Börn vare samlede tilligemed en stor Del Venner omkring det ærværdige, endnu ungdommelig livfulde Ægtepar. Hage modtog efter Guldbryllupet Ridderkorset. Da han skrev sit Levnet til Ordenskapitlet, sluttede han med de ejendommelige Ord: „Kredit, Kampesten og Vand have hjulpet mig til at fortjene det Nödvendige til en talrig Familie.“

Lige til Slutningen af 1848 var han fuldkommen rask og livsfrisk. Han læste ofte, og kun om Aftenen ved Lys maatte han tye til Briller. Han talte med livfuld Interesse om Krigen; naar han omtalte Hertugen af Augustenborg, udtalte Indignationen sig af hans lyse Öje. — Da Valget til Rigsforsamlingen i 1848 foregik, var han tilstede under hele Valghandlingen. Et Öjeblik syntes han at have en bitter Fölelse, da Flertallet af Bönderne foretrak Fr. Barfod for hans Søn Hother, og han betragtede det næsten som en personlig Krænkelse; men hans milde, barnlige Sind sejrede snart, og han gjentog det han saa ofte sagde, naar Noget gik ham imod: „Hvo véd hvad det er godt for.“ Saaledes var der

som en bestandig Tilbagevenden til Gud. Han havde vistnok sine Fejl, og Tiden hvorunder han var opvokset kunde ikke være blevet uden Indflydelse paa ham; men han syntes altid snart at gjenfinde sin ædle, elskelige, fremfor Alt barnlige Natur.

En Forkjölelse i Vinteren 1848—49 tvang Hage til at holde sig inde. Han kunde ikke undvære sine sædvanlige Beskjæftigelser. Hans Kræfter aftog som Fölge heraf. I den Tid han saaledes sad stille, læste han meget, især i sin Psalmebog. I Sommeren 1849 syntes han til en Tid at leve op igjen, og han begyndte atter sine vante Beskjæftigelser; faa Dage før sin Död gav han Ordre til at grave en Brönd, og han gik oftere til Stedet for at paasee Arbejdets Udförelse. Paa sin Födselsdag d. 19de Juli havde han den Glæde at holde Sönnen Gustavs første Sön over Daaben. Hans Öje var saa talende, at Lægerne ikke vilde troe, at hans Endeligt var nær. Han vidste endnu til det sidste Öjeblik bestemt at udtale sine Önsker. Da Datteren Arnette, der paa Grund af Brystsyge skulde rejse til Madeira, ikke vilde forlade ham, maatte han udtale det bestemte Önske, at hun skulde rejse, for at hun kunde leve for sin Moder, da han nu gik bort. I de sidste Dage talte han ofte om sin kjære Moder, som han haabede skulde modtage ham i Himlen, og han syntes at see hendes forklarede Billede. Hertil sigte de Ord i et smukt Digt i Fædrelandet f. 22de August 1849 af T—t:

„Jeg vil ej gaae og stampe her
 Mod Döden — bort jeg gaaer.
 I Nat jeg saae min Moder kjær,
 Som i de unge Aar.“

Han gik bort d. 15de August 1849 om Morgenens. Den yngste Sön Christoffer kom for at see ham netop i det sidste Öjeblik. Da han aabnede Öjet og gjenkjendte Sönnen, nikkede han venlig til ham og opgav Aanden. Han blev begravet d. 20de August. En talrig Skare af Slægt og Venner fra By og Land fulgte ham til hans sidste Hvilested. Provst D. Smith skildrede i smukke og sande Ord, hvad han havde været som Menneske, Familiefader og for det led hvor han sin ganske Tid havde levet.

Hages Hustru lever endnu paa Möen. Hun er nu næsten 73 Aar gammel; uagtet hun har haft mange og store Sorger, er hun endnu livfuld og rask. — Af 10 Börn ere 4 døde, 6 levende: 1) Bolette Hage, födt 7de Febr. 1798, gift 1816 med Grosserer H. Puggaard, död d. 11te Novbr. 1847. Hun beskjæftigede sig i mange Aar med Landskabsmaleriet, og drev det til en ikke ringe Fuldkommenhed. 2) Antoinette Hage f. 1799, död faa Uger gammel. 3) Johannes Hage, födt 2den April 1800, död 16de Septbr. 1837. Kandidat i Theologi og Filologi, Overlærer ved Roeskilde Kathedralskole indtil 1835, bekjendt ved flere Skrifter, men navnlig som Redaktör af Ugebladet „Fædrelandet,“ hvis Redaktion han overtog efter Prof. David. 4) Emil Hage, födt 7de April 1802, död 5te Juni 1846. Beskjæftigede sig, efter at have taget 2den Eksamen, især med Ornithologi. Han har efterladt en fortrinlig Samling af nordiske Fugle. 5) Alfred Hage, födt 31te Decbr. 1803. Deltog i Bestyrelsen af Handelen hos Faderen fra 1819, og var i Kompagni med ham fra 1828—32, da han gik i Kompagni med Grosserer Puggaard, og först stod i Spidsen for en Handel i Nakskov og fra 1842 for Huset H. Puggaard & Komp. i Köbenhavn. 6) Henriette Hage, födt 19de Marts 1807, gift med Distriktslæge Hoffbauer i Herning. 7) Gustav Hage, födt 19de Novbr. 1808; efter Alfred Faderens Kompagnon; bestyrer Handelen i Stege for Moderen. 8) Arnette Hage, födt 14de April 1824; ugift. 9) Hother Hage, födt 9de Jan. 1816. Kandidat i Lovkyndighed; Redaktör af „Folkebladet“ fra 1847—48, Medlem af den Roeskildske Ständerforsamling og kongevalgt Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling. 10) Christopher Hage, födt 9de Marts 1819; Bestyrer af Handelshuset Puggaard & Hage i Nakskov siden 1841.

